

## **Halka Arz Zirvesi Açılış Konuşması**

**(6 Mayıs 2010, Haliç Kongre Merkezi, İstanbul)**

**Nevzat Öztangut**

**Başkan, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği**

**Sayın Başbakanım,  
Sayın Bakanlar,  
Sayın Başkanlar,  
Şirketlerimizin Değerli Temsilcileri,  
Değerli Basın Mensupları,  
Sevgili Meslektaşlarım,**

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği ve üyeleri adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle bu denli kapsamlı bir organizasyonda bulunmaktan mutluluğumu dile getirmek istiyorum, ülkemizde ilk defa halka arza yönelik böyle ayrıntılı bir çalışma yapılıyor. Başta İMKB olmak üzere emeği geçen tüm ilgililere huzurlarınızda teşekkür ederek konuşmama başlamak istiyorum.

Biz sermaye piyasası aracı kuruluşları olarak halka arz sürecinin en başından itibaren çok önemli bir unsuruz. Bizlerin halka açılmadaki rolü, sürecin en başında başlıyor ve hiç bitmeden şirketin tüm faaliyeti boyunca devam ediyor. Bu açıdan; ülkemiz çapında böyle bir halka arz çalışması bizler için özel bir önem taşıyor.

2008'in son çeyreğinden itibaren derinleşen küresel finansal kriz, 2009 yılına da damgasını vurdu. Ancak yılın ikinci yarısından itibaren, genişletici para politikaları ve tarihi boyuttaki mali teşvik paketlerinin katkısıyla küresel ekonomide görece iyileşmeler meydana geldi. Yaşanan krizle birlikte edinilen tecrübeler, tüm ülke düzenleyicilerine mali sistemlerini yeniden gözden geçirme fırsatı verdi. 2009 yılında, uluslararası somut eylemlere yönelik yeni yol haritalarının hazırlanıp bir anlamda finansal mimarinin baştan biçimlendirildiğini söyleyebiliriz. Bu süreçte ülkemiz finans piyasalarının altyapısının sağlam olduğu da dünya çapında görmüş olduk. Gerek hükümetimizin ve buna uyumlu olarak düzenleyici otoritelerimizin çabaları gerekse finansal kuruluşların otoritelerle olan işbirliği ve uyumlu çalışmaları sayesinde, finansal kuruluşlarımızın küresel kriz sürecinden diğer ülkelere kıyasla daha az hasarla çıktığını söyleyebiliriz. Bugün ülkemiz ekonomisi dünyanın diğer benzer ülkelerine göre daha olumlu görülmekte. Bizler de bu açıdan geleceğe daha inançla bakabilmekteyiz.

Ülkemize olan yabancı yatırımcı ilgisinin her geçen gün arttığı bir dönemdeyiz. Örneğin yurtdışında yerleşik kişilerin mülkiyetindeki hisse senedi ve devlet iç borçlanma senedi stoklarının piyasa değerlerine baktığımızda bu tabloyu net olarak görebiliyoruz. 2008 yılı sonunda 23 milyar dolar yabancıların hisse senedi stoklarının 2009 sonunda 46 milyar dolar civarında olduğunu görüyoruz. Bu rakamın 2010 yılı Nisan ayı itibarıyla 54 milyar doları bulduğunu görüyoruz. Aynı durum DİBS'ler için de geçerli. 2009 sonunda 21 milyar dolar civarında olan rakamın şu an 25 milyar dolar seviyelerinde olduğunu görüyoruz. Bu rakamlar gösteriyor ki ülkemiz ekonomisi için sermaye piyasası yatırımları büyük bir önem taşıyor ve

yabancıların ülkemize portföy yatırımları ilgisi sürüyor. İşte böyle bir ortamda ülkemizde şirketlerimizin sermaye piyasasından daha çok yararlanmaları ve halka arzın gerekliliği daha da önem kazanıyor. Bugün ve yarın bu zirvede halka arz konusu bütün detayları ile ele alınacak. Bu nedenle ben halka arzın bir şirkete ve bir ülkenin ekonomisine sağlayacağı katkıları sıralamak istemiyorum. Ancak bu konuda bazı hususların altını çizmenin yeterli olacağını düşünüyorum. Öncelikle biz aracı kuruluşlar olarak, hem ülkemizdeki hem de uluslar arası piyasalardaki deneyimlerimize dayanarak açık bir şekilde söyleyebiliriz ki halka arz bir şirkete sadece finansman desteği sağlamıyor. Sermaye piyasalarının şirketlere katkısı finansman ile başlıyor, verimlilik, uzun ömürlülük, tanınırlık, kurumsal yönetim gibi günümüz ticari hayatının olmazsa olmazları ile sürüyor.

Konuya bu açıdan baktığımızda biz ülkemizde şirketlerin mevcut halka açıklık tablosunu çok yeterli bulmuyoruz. Piyasamızın daha ayrıntılı olarak tanıtılması durumunda kendi potansiyelini yansıtan, daha da ileri bir noktaya gideceğine inanmaktayız. Nitekim bu zirvenin düzenlenmesi de dahil olmak üzere ilgililerle verimli çalışmalarımızı büyük bir özen içinde sürdürmekteyiz.

Belirttiğim gibi bizler aracılık sektörü olarak halka arzların ayrılmaz bir parçasıyız. Bu doğrultuda aracılık sektörünün ülkemizdeki halka arzlara bakış açısını da müsaadenizle özetlemek istiyorum.

Halihazırda, İMKB’de işlem gören şirket sayısı 319, borsa yatırım fonu sayısı 9. Diğer bir deyişle 25 yılda borsamıza gelen şirket sayısı son derece sınırlı. Yeni halka arzların sınırlı kalması ve kottan çıkarmalar dolayısıyla toplam şirket sayısı artmadığı gibi son 2 yılda sayı geriliyor. Ülkemizin en büyük bin şirketi, yani ISO-1000’de bulunan şirketlerin yaklaşık %85’i borsada kote değil. İMKB’de kote şirketlerin toplam piyasa değeri yaklaşık 400 milyar TL yani 270 milyar \$ civarında. İMKB’de ortalama halka açıklık oranının %33 olduğunu, şirketlerin halka açık kısımlarının piyasa değerinin 130 milyar TL yani 90 milyar \$ seviyesinde olduğunu görüyoruz.

Biz bu rakamları ülkemizin potansiyeli, sermaye piyasalarımızın hukuki ve teknik altyapısı ve aracılık sektörümüzün kabiliyetleri açısından çok açık bir şekilde yetersiz buluyoruz. Oysa piyasamız 2000’li yıllarda halka arz konusunda iyi bir ivme yakalamıştı. 2000 yılında 35 firma 1,7 milyar TL’lik halka arz gerçekleştirdi. 2004-2006 yılları arasında toplam 4,4 milyar TL değerinde 42 adet halka arz gerçekleştirildi. 2005 yılında sadece bir şirketimizin halka arz ettiği tutar 1,7 milyar TL’yi buldu. Piyasamız bu denli büyük halka arzları da başarıyla tamamlamıştır görüldüğü üzere. 2007 toplam 11 hisse senedinde 4,5 milyar TL tutarında rekor halka arz gerçekleştirildi. 2008’de 2,4 milyar TL’lik arz gerçekleşti. Son 10 senede toplam 13 milyar TL’nin üzerinde halka arz gerçekleştiğini, bu kadar kaynağın şirketlerimize kullandırıldığını görmekteyiz.

Çok daha ileriye götürülmesini gerektiğimiz tüm bu rakamlar, aslında arz tarafındaki hareketlenmenin talep tarafında da ilgi gördüğünü bizlere söylüyor. Henüz halka açık olmayan büyük şirketlerimizin borsamıza gelmesi bu açıdan çok önemli.

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği olarak son dönemde, halka arz seferberliği çalışmalarının yanı sıra, piyasamızın istediğimiz seviyeye çekilebilmesi konusuna da çok vakit ayırmaktayız. Halka arz sonrası bu senetleri alacak yatırımcılara, yani talep tarafına da kısaca değerlendirmek istiyorum. Bildiğiniz üzere, ülkemizde yerli ve yabancı toplam yatırımcı sayısı 1 milyon civarında. Ancak, 820.000 kişinin hisse senedi yatırımı 10.000 TL’nin altında. Ülkemizin ekonomik büyüklüğü ve nüfusu göz önüne alındığı zaman bu rakamların potansiyelimizin çok altında kaldığı bir gerçek. Bireysel yatırımcı açısından bu yetersiz tablonun kurumsal yatırımcı tabanı açısından da geçerli olduğunu görmekteyiz. Ülkemizde kurumsal yatırımcı portföy büyüklüğünün GYSİH’ye oranı 2009 itibarıyla % 4,5. Bu oran

Nisan 2010 itibariyle % 4,7 civarında. Kurumsal yatırımcı sayısı ve portföy büyüklüğünün de potansiyelimizin altında olduğu bu temel rakamdan anlaşılabilir.

Bireysel ve kurumsal yatırımcı sayısı ve portföy büyüklükleri açısından bu yetersizliklerin yanı sıra piyasamız açısından olumsuzluk teşkil eden bir diğer durum ise finansal araçların sahipliği dağılımında kendini göstermektedir. Ülkemizde halihazırda yurtiçi yerleşiklerin yatırım tercihlerine bakıldığında, % 75 gibi çok yüksek bir oranın mevduat ve DTH'lerden oluştuğunu görmekteyiz. % 11 oranındaki DİBS ler de göz önüne alındığında sermaye piyasası araçları toplamda % 25'i dahi bulamamaktadır. Yurtiçi yerleşiklerin toplam yatırımları içinde yatırım fonları % 5, hisse senetleri ise % 6'lar seviyesindedir.

Aynı dağılımı yabancı yatırımcılar için yaptığımızda toplam yatırımları içinde hisse senetlerinin şu an itibariyle % 60 civarında olduğu, DİBS'lerin % 28, mevduatın ise % 10 paya sahip olduğunu görüyoruz.

İşte bu rakamlardan açıkça görmekteyiz ki yabancı yatırımcılar ülkemizdeki hisse senetleri ile ciddi olarak ilgileniyorlar, kriz zamanında bile stoklar sürüyor, 2009'da hisse senetlerimize yabancı ilgisini hep birlikte izledik. Ancak yurt içi yerleşiklerin hisse senetlerine ilgisi ise son derece sınırlı.

Bu noktadan hareketle biz, etkili bir tanıtım ve bilinçlendirme stratejisi ile hem halka arzların hem finansal araç sayısının hem de yatırımcı tabanının ülkemizde genişletilebileceğine inanıyoruz. Yabancı yatırımcılar hisse senetlerimize olan ilgisinin yerli yatırımcılar tarafından gösterileceğine inanıyoruz. Bu konuda başlangıç noktası olarak bir proje üzerinde çalıştık ve başta SPK olmak üzere İMKB, MKK, Takasbank, VOB A.Ş. ve İAB ile fikir alışverişinde bulunduk, onların da desteğini aldık. Uluslararası alanda benzer çalışmalar yürüten kuruluşlarla temasa geçtik, onların tecrübelerini de inceledik. Piyasamızın avantajları, işlem zenginliği, güvenlik mekanizmaları gibi konuların uygun kitleye, doğru şekilde anlatılmasını sağlarsak ülkemizde yatırımcı ve araç sayısının hızla artacağına inanıyoruz. Bu doğrultuda profesyonel destek alarak Türkiye çapında bir bilinçlendirme ve algı çalışmasına başlamış bulunuyoruz. Bu çalışma dahilinde önce mevcut ve potansiyel yatırımcılar, piyasada artık yatırımı olmayan kayıp yatırımcılar, akademisyenler, medya mensupları ile yapacağımız özel görüşmelerde ilgililerin fikirlerini alacağız. Ardından da tüm Türkiye çapında ulusal bir algı anketi gerçekleştireceğiz. Piyasamızda, bu kapsamda ilk kez yapılmakta olan bu çalışmaların sonuçlarının, 2010 ve sonraki yıllarda atılacak adımlara esas teşkil edecek olması da bizim için ayrı bir heyecan konusu.

Bugün değinmek istediğim bir diğer konu da ülkemiz sermaye piyasasının uluslar arası ölçekte önemine dair. Az önce size yabancı yatırımcıların piyasamıza olan ilgisini özetlemeye çalıştım. Kuşkusuz biz bir yandan halka açık şirket ve yatırımcı sayısını artırmaya çalışırken yabancı piyasa ve yatırımcılarla ilişkilerimizi de canlı tutmak, daha da geliştirmek gerektiğini düşünüyoruz. Son küresel kriz bize, dünya finans sektörünün ne kadar iç içe geçmiş olduğunu bir kez daha gösterdi. ABD'de başlayan krizin etkilerini hemen hemen her ülke bir şekilde hissetti. Dolayısıyla, artık günümüzde finansal istikrarı sadece ulusal bazda önlemlerle sağlamak mümkün değil. Küresel ölçekte alınacak olan kararların, her ülke tarafından uygulanmasının gündeme geleceği bir sürece giriyoruz.

Bu doğrultuda, uluslararası piyasalarda yürütülecek olan çalışmaların daha da önem kazanacağını biliyoruz. Finans piyasasındaki kurumlar ve piyasa aktörleri çeşitli platformlarda bir araya gelerek küresel piyasalara yön verecek kararları alıyor. Örneğin, dünyadaki sermaye piyasasını düzenleyen otoriteler, Sermaye Piyasaları Düzenleyicileri Örgütü (IOSCO); borsalar ise Dünya Borsalar Federasyonu (WFE) çatısı altında buluşuyor.

Biz de 2006 yılından bu yana Uluslararası Menkul Kıymet Birlikleri Konseyi'nin (ICSA) üyesiyiz. Geçtiğimiz yıldan itibaren ise ICSA Yönetim Kurulunda temsil ediliyoruz. ICSA, dünya sermaye piyasalarının %80'e yakınıni temsil eden bir oluşum. Yürüttüğü çalışmalarla uluslararası piyasalarda etkinliğini her geçen gün artıran ICSA'nın 2010 yılı genel kurulu önümüzdeki hafta, 9-13 Mayıs tarihleri arasında İstanbul'da düzenliyoruz.

Bu kapsamda, 11 Mayıs 2010 tarihinde "Kriz Sonrası Küresel Finans Sektörü Düzenlemeleri" konulu bir konferans düzenleyeceğiz. Biz bu etkinliği 2010 Avrupa Başkentine yakışır bir şekilde başarıyla tamamlamak için epey çaba saffettik, birbirinden değerli konuşmacıların katılımını sağladık. Sermaye piyasasındaki son gelişmeleri yurtiçinden ve yurtdışından önemli katılımcılarla ele alacağımız konferansa hepinizi bekliyoruz.

Ayrıca halka arz zirvemizin İstanbul Finans Merkezi'ne dair çalışmaların yeniden yoğunlaştığı bir döneme denk gelmesini de çok anlamlı bulmaktayım. Biz Birlik olarak İstanbul'un bölgesel bir finans merkezi olması yönündeki hazırlık çalışmalarına katkımızı hep artırarak sürdürdük. Bu konuyla ilgili çalışmalarımızı, yayınlarımızı geniş bir kesimce biliniyor. 2008'de hükümetimiz tarafından İstanbul Finans Merkezi bir politika olarak benimsendi. 2009 yılında ise Birliğimizin de katkılarıyla hazırlanan İstanbul Finans Merkezi Strateji Belgesi nihai halini alarak resmi hale geldi, strateji belgesi doğrultusunda yapılacak çalışmalar piyasamızı bekliyor. Yine sevindirici bir gelişmeyi, çok yakınlarda, geçtiğimiz hafta, İstanbul Uluslararası Finans Merkezi İdari Yapılanması Genelgesinin yayımlanması ile yaşamış olduk. Bu çerçevede Birliğimize bir çok konuda görev düşüyor. İstanbul'un Finans Merkezi olması yolunda üzerimize düşen görevi, her zamanki gibi en iyi şekilde yürütmekten mutluluk duyacağız.

Konuşmamın başında da değindiğim üzere sermaye piyasasındaki şirket sayısında uzun yıllardır önemli bir gelişme olmadı. Şirketlerin Sermaye piyasalarından faydalanmalarını teşvik etmek için öncelikle piyasamızın doğru ve ayrıntılı bir şekilde anlatılması kanaatindeyiz. Bu kanaatten hareketle bugün başlayacak olan ve İMKB'nin öncülüğünde piyasamızın 4 önemli kurumunca yürütülen Halka Arz seferberliği 2008 yılında bir protokolle başlayarak, piyasamıza önemli ivmeler kazandıran bir noktaya ulaştı. Bugün ve ertesi gün yapılacak olan Halka Arz Zirvesinde sermaye piyasasındaki profesyoneller, potansiyel şirketler bir araya gelerek, bilgi, birikim ve tecrübelerini paylaşacaklar. İlerisi için önemli kararların alınmasına, halka arzların yeşermesine temel hazırlayacağını düşünüyorum.

Her ne kadar halka arzlar konusunda hem arz tarafında hem de talep tarafında yetersizliklerden bahsetmiş olsak da biz aracılık sektörü olarak halka arzlar konusunda geleceğe umutla bakmaktayız. Bugün bir kısmını başlattığımız halka arz seferberliğinin arz tarafını genişleteceğini, şirketlerimizi piyasamıza çekeceğini düşünüyoruz. Az önce de bahsettiğim üzere Birliğimizin diğer ilgili kurumların da desteği ile yürütmekte olduğu sermaye piyasası algı, bilinçlendirme ve tanıtım çalışmalarının da talep tarafını yani yatırımcı tabanını genişleteceğini ve çalışmaların kısa sürede olumlu sonuç vereceğine de yürekten inanmaktayız. Bizler aracı kuruluşlar olarak 2010 ve sonraki yıllarda halka arzların artacağından eminiz.

Burada Sermaye Piyasası Kurulumuzun halka arzlarda aracılık yüklenimi ve asgari halka arz oranı zorunluluğunu kaldıran son değişikliklerini büyük bir memnuniyetle karşıladığımızı da ifade etmek istiyorum. Bunların piyasamızın önünü açacağından eminiz. İMKB'nin halka arza olan duyarlılığının da yeni şirketlerin piyasamıza katılımı için çok etkili olacağını düşünüyoruz.

Bu vesileyle başta İMKB ve SPK olmak üzere bu etkinlikte emeği geçen tüm kurumlarımıza ve bizleri dinlemeye gelen sizlere ve sermaye piyasamızı geliştirmek için uzun süredir yoğun çaba sarf eden tüm ilgililere, sermaye piyasası aracılık sektörü adına teşekkürlerimi sunar Bu zirvenin hepimiz için başarılı geçmesini temenni eder, hepinizi saygıyla selamlarım.